

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Margareta Stark
08-563 086 02
margareta.stark@uka.se

Rektor vid Örebro universitet

Kvalitetsutvärdering av medicinsk vetenskap - forskarnivå

Beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) beslutar att ge det samlade omdömet hög kvalitet för utbildning på forskarnivå som leder till licentiatexamen och doktorsexamen i medicinsk vetenskap vid Örebro universitet.

Ärendets hantering

UKÄ har under 2015 och 2016 genomfört en pilotomgång av kvalitetsutvärdering av ett urval utbildningar på forskarnivå. I enlighet med uppdraget från regeringen har utvärderingen utgått från de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). Till de utbildningar som utvärderas hör utbildning på forskarnivå i medicinsk vetenskap vid Örebro universitet.

Pilotomgången har haft som syfte att pröva och utveckla UKÄ:s metod för utvärdering av utbildning på forskarnivå. Utbildningar som utvärderingen visat har kvalitetsbrister kommer att utvärderas på nytt i den ordinarie omgången av utbildningsutvärderingar. Utbildningar som får omdömet hög kvalitet i pilotomgången räknas däremot som färdigutvärderade och kommer inte att omfattas av den ordinarie omgången av utbildningsutvärderingar.

För granskningen har UKÄ efter ett nomineringsförfarande utsett en bedömargrupp bestående av ämnesexperter, doktorand- och arbetslivsföreträdare. Vid rekrytering av bedömare har jävsförhållanden beaktats.

Underlag för bedömningarna har varit den självvärdering (med bilagor) som utarbetats av lärosätet utifrån den självvärderingsmall med frågor som UKÄ tillhandahållit, den allmänna studieplanen för utbildning på forskarnivå och individuella studieplaner för doktoranderna vid den aktuella utbildningen på forskarnivå. Intervjuer har också genomförts med representanter för lärosätet och doktorander vid utbildningen.

Utifrån underlagen har bedömargruppen gjort en preliminär bedömning av utbildningens kvalitet med hänsyn till doktorandernas uppfyllelse av utvalda examensmål, forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet och lärosätets interna kvalitetsarbete. Utbildningen har också granskats ur ett doktorand- och ett arbetslivsperspektiv. I bedömargruppens preliminära yttrande gavs även ett samlat omdöme för utbildningen.

UKÄ skickade det preliminära yttrandet till lärosätet för att ge det möjlighet att korrigera faktafel eller rätta till eventuella missförstånd från UKÄ:s sida. Lärosätet lämnade

därefter vissa synpunkter som bedömargruppen fick ta del av (bilaga 2). Bedömargruppen har tagit del av kommentarerna och där den gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

Universitetskanslerämbetets bedömning

Med utgångspunkt i bedömargruppens förslag ger UKÄ det samlade omdömet hög kvalitet för utbildning på forskarnivå som leder till licentiatexamen och doktorexamen i medicinsk vetenskap vid Örebro universitet. Utbildningar med det samlade omdömet *hög kvalitet* uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning på forskarnivå.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Harriet Wallberg efter föredragning av utredare Kristina Tegler Jerselius i närvaro av chefsassistent Agnes Ers, avdelningschef Karin Järplid Linde och enhetschef Lisa Jämtsved Lundmark.

Harriet Wallberg

Kristina Tegler Jerselius

Kopia till:
Bedömargruppen

Bedömargruppens yttrande över kvalitetsutvärdering av medicinsk vetenskap - forskarnivå

Bedömargruppens uppdrag

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har gett oss i uppdrag att, inom ramen för pilotomgången av kvalitetsutvärdering av utbildning på forskarnivå, granska utbildning som leder till licentiat- och doktorsexamen i medicinsk vetenskap vid Örebro universitet. I bilaga 1 framgår vår bedömning med vidhängande motivering.

Härmed överlämnar vi vårt yttrande till UKÄ.

Bedömargruppens sammansättning

I bedömargruppen ingick följande ledamöter:

- Professor Birgitta Bernspång, Umeå universitet (ämnessakkunnig)
- Professor Robert Harris, Karolinska institutet (ämnessakkunnig)
- Professor Peter Naredi, Göteborgs universitet (ämnessakkunnig)
- Hannie Lundgren, forskningschef, Region Skåne (arbetslivsrepresentant)
- Anthony Larsson, Karolinska institutet (doktorandrepresentant)

Bedömargruppens arbete

Utvärderingen har utgått från de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). Underlag för bedömningarna har varit den självvärdering (med bilagor) som utarbetats av lärosätet utifrån den självvärderingsmall med frågor som UKÄ tillhandahållit, den allmänna studieplanen för utbildning på forskarnivå och individuella studieplaner för doktoranderna vid den aktuella utbildningen på forskarnivå. Intervjuer har också genomförts med representanter för lärosätet och doktorander vid utbildningen.

Bedömningsprocessen

Utifrån underlagen har vi gjort en preliminär bedömning av utbildningens kvalitet med hänsyn till doktorandernas uppfyllelse av utvalda examensmål, forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet och lärosätets interna kvalitetsarbete. Utbildningen har också granskats ur ett doktorand- och ett arbetslivsperspektiv. I vårt preliminära yttrande gavs även ett samlat omdöme för utbildningen.

Det preliminära yttrandet skickades till lärosätet för delning den 17 mars 2016. Lärosätet gavs därigenom möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrandet för att kunna påpeka eventuella sakfel (bilaga 2). Vi har tagit del av kommentarerna och där vi gjort bedömningen att det varit relevant har vi genomfört förändringar i yttrandet.

Bedömaregruppen

Birgitta Bernspång

Robert Harris

Peter Naredi

Hannie Lundgren

Anthony Larsson

Bilaga 1

Bedömargruppens motiveringar

Örebro universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Örebro universitet	Medicinsk vetenskap - doktorsexamen	A-2015-06-3880
<p>Doktorandernas måluppfyllelse - Kunskap och förståelse</p> <p>Bedömning med motivering: När det gäller målen att doktoranderna ska nå bred kunskap och förståelse inom forskningsområdet och för tillämpning av vetenskaplig metodik inom forskningsområdet framgår av underlagen att de forskarstuderande ska genomföra den obligatoriska kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap om 15 högskolepoäng. Förutom den obligatoriska kursen ska doktoranderna läsa 20–30 högskolepoäng valbara kurser, vilka bestäms i samråd med handledare och skrivs in i den individuella studieplanen. Därutöver finns möjlighet till deltagande i seminarier i olika forskningsmiljöer och forskargrupper samt i internationella nätverk. Ofta genomförs kurser på engelska om det finns engelsktalande med på kursen eller seminarierna. Vid intervjuerna framkom att vissa ämnesspecifika kurser inom forskarutbildningen är på svenska. Bedömargruppen noterar att lärosätet i den allmänna studieplanen endast förutsätter att doktoranderna deltar aktivt i seminarier och andra moment och att de rekommenderas att ta tillvara diverse tillfällen som erbjuds, exempelvis gästföreläsningar. De individuella studieplanerna visar bara i vissa fall att doktoranden deltagit i seminarier, men oftast framgår endast kurser.</p> <p>Av självvärderingen framgår det inte tydligt hur progressionen i kunskapen inom forskningsområdet sker och hur denna examineras under utbildningens gång. Vid intervjuerna framkom att progressionen bedöms av externa granskare vid halvtids- och slutseminarier. De valbara kurserna ska bland annat bidra till bred ämneskunskap, men urval och nivå på de erbjudna kurserna framgår inte av underlagen. Av de individuella studieplanerna framgår att doktoranderna går kurser även vid andra lärosäten än Örebro universitet. Det är huvudhandledarens roll att, jämte inriktningsansvarig och prefekt, kvalitetsgranska kurserna och dess relevans för doktorandernas utbildning.</p> <p>Bedömargruppen anser att ovanstående aktiviteter bör tillgodose den breda kunskap både inom forskningsområdet och vetenskaplig metodik som krävs, men det framgår inte hur den breda kunskapen kontrolleras eller examineras, utöver examination av kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap, annat än genom handledarens godkännande.</p> <p>Den sammantagna bedömningen är att det, i och med det redovisade systemet med externa representanter vid halvtids- och slutseminarier, finns tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna når bred kunskap och förståelse inom forskningsområdet och för tillämpning av vetenskaplig metodik inom forskningsområdet. Däremot rekommenderas att rutinerna för att säkerställa doktorandernas måluppfyllelse utvecklas på ett mer strukturerat sätt.</p>		
<p>Doktorandernas måluppfyllelse - Färdighet och förmåga</p> <p>Bedömning med motivering: Lärosätet anger i självvärderingen att den nyligen inrättade obligatoriska kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap om 15</p>		

högskolepoäng är den huvudsakliga källan till att målet att doktoranderna ska utveckla förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar nås. Vidare anges den individuella studieplanen som ett viktigt verktyg i detta arbete. Det stödjande momentet för att uppnå målet anges vara handledningen, där handledare och doktorand planerar metoder för såväl projektet som helhet och de delprojekt som ingår, och de tidsramar som gäller. Bedömggruppen anser att lärosätet förlitar sig alltför mycket på kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap, och att lärosätet bör utarbeta rutiner för hur adekvat och likvärdig handledning för alla doktorander säkerställs.

Enligt bedömarna framgår inte om tidsramarna hålls eller om de kontrolleras vid den årliga uppföljningen av den individuella studieplanen eller vid halvtidsseminariet. Bedömggruppen anser att lärosätet i självvärderingen och vid intervjuerna inte heller klargör vad som händer i de fall där doktoranden inte följer de givna tidsramarna. Lärosätet framhåller dock att efter en planerad revidering av mallen till den individuella studieplanen kommer kontrollen av att doktoranderna håller tidsramarna att systematiseras så att det kan säkerställas att alla doktorander uppfyller detta mål.

Doktoranderna ska utveckla förmågan att i nationella och internationella sammanhang muntligt och skriftligt presentera och diskutera sin forskning. Även här anger lärosätet först och främst kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap som huvudsaklig källa till att nå examensmålet. Vidare anför lärosätet ett par kurser, seminarieverksamheten inom forskarmiljöer, forskargrupper och internationella nätverk som de tillfällen då detta tränas. Av de individuella studieplanerna framgår att doktoranderna även deltar i internationella konferenser. Samtliga doktorander har en populärvetenskaplig sammanfattning i sin avhandling. Detta anser bedömarna är en bra möjlighet för doktoranden att träna på att presentera sin forskning för allmänheten. Örebro universitet anordnar dessutom årligen en Nobeldag då doktorander får möjlighet att presentera sin forskning för allmänheten på ett populärvetenskapligt sätt. Vidare anges kursen i att nyttiggöra forskning och vetenskap på 4,5 högskolepoäng som en del i att träna doktoranderna i att kommunicera med samhället i övrigt. Av de individuella studieplanerna framgår dock att det är få doktorander som går denna kurs. Bedömggruppen anser att dessa tillfällen inte är tillräckliga eftersom det till stor del blir upp till handledarna att träna doktorandens förmågor att kommunicera med samhället i övrigt. Lärosätet konstaterar också att det finns behov av att säkra att doktoranderna utvecklar sin förmåga att presentera och diskutera sin forskning i olika sammanhang, och detta kommer att ses över i den planerade revideringen av mallen till den individuella studieplanen. Bedömggruppen uppmuntrar detta.

Bedömggruppen anser att doktorandernas förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som inom andra kvalificerade sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande är vagt beskrivna i självvärderingen. Det finns visserligen en valbar kurs om att nyttiggöra forskning och vetenskap om 4,5 högskolepoäng, men utifrån de individuella studieplanerna verkar få doktorander gå denna kurs. Den allmänna studieplanen saknar angivelse av hur doktoranderna ska nå dessa mål och det finns inget som anger hur målen säkerställs. Även om det framkom vid intervjuerna att det förekommer att doktorander deltar i undervisning är det oklart hur stor andel av doktoranderna som har undervisningsuppdrag då endast ett fåtal redovisar undervisning i den individuella studieplanen.

Trots att lärosätet har en del utvecklingsarbete att göra är den sammantagna bedömningen att det

finns tillräckliga resurser, träningsmoment och handledarkompetens för att lärosätet ska kunna säkerställa att doktoranderna når förmåga att planera och bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar, presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i olika sammanhang samt bidra till samhällets utveckling.

Doktorandernas måluppfyllelse - Värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Av självvärderingen framgår att doktorandernas intellektuella självständighet tränas och bedöms genom hela utbildningen, där handledningen är av störst betydelse. Det tränas även genom de presentationer som doktoranderna förbereder och genomför för ansökan om medel, inför konferenser och slutligen inför disputationen. Förmågan att göra forskningsetiska bedömningar får doktoranderna genom den obligatoriska kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap, där de under ett avsnitt med forskningsetik får skriva en rapport om aspekter på forskningsetik i relation till deras eget avhandlingsarbete som examination.

Doktorandernas förmåga att visa vetenskaplig redlighet och nå fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används tränas genom flera olika moment under utbildningen, exempelvis genom manusseminarier, halvtidskontroll och slutseminarium, och examineras genom en rapport i kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap där doktoranderna genomför seminarier och granskning av varandras rapporter genom oppositionsförfarande. Dock framgår det inte hur det säkerställs att alla doktorander uppnår detta mål. Lärosätet uttrycker också en medvetenhet om att det föreligger en viss osäkerhet i hur det säkerställs att alla doktorander når detta mål och att detta bör åtgärdas genom tydligare bedömningsgrunder.

Den sammantagna bedömningen är att det finns tillräckligt med aktiviteter där doktoranderna tränas för de ska kunna uppnå intellektuell självständighet, förmåga att visa vetenskaplig redlighet, förmåga att göra forskningsetiska bedömningar samt att nå fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, och om dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används. Lärosätet rekommenderas dock att utarbeta rutiner för att säkerställa att doktoranderna når dessa mål.

Forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet

Bedömning med motivering: Forskarutbildningsämnet medicinsk vetenskap vid Örebro universitet inrättades 2010, och har fyra inriktningar: biomedicin, hälso- och vårdvetenskap, kirurgi samt medicin. Vid tidpunkten för utvärderingen fanns det 164 registrerade doktorander av vilka flertalet är kvinnor (66 procent). Enligt lärosätet speglar detta könssammansättningen för de yrken och utbildningar varifrån många av doktoranderna kommer. Många av doktoranderna är verksamma inom hälso- och sjukvård och talar svenska, ett fåtal talar engelska men inte svenska.Handledargruppen är jämt fördelad mellan kvinnor och män och ungefär hälften är formellt kopplade till lärosätet genom anställning, docentur eller affiliering. När det gäller åldersfördelningen är lärosätet väl medvetet om att knappt hälften av handledarna är äldre än 56 år, och 14 procent är äldre än 66 år. I takt med att doktorander disputerar och meriterar sig till docenter sker en viss säkring av handledarresursen, men planer för nyrekrytering av lektorer och professorer behövs också.

Alla doktorander har minst två handledare, knappt hälften har tre, en huvudhandledare och en eller två biträdande handledare. Alla handledare erbjuds handledarutbildning och för huvudhandledarna är detta ett krav. Av de individuella studieplanerna framgår att alla huvudhandledare har genomgått

handledarutbildning, men inte alla biträdande handledare.

Av självvärderingen och intervjuerna framgår att forskarutbildningen bedrivs såväl i olika lokaler i Region Örebro län och vid universitetet som i andra lokaler. De forskarstuderande är därför utspridda över Örebro län och befinner sig i varierande miljöer. Bedömargruppen anser att detta påverkar den kritiska massan av doktorander i de olika lokalerna, vilket i sin tur kan påverka de minsta forskarutbildningsmiljöerna. Omfattningen av de aktiviteter som berörs av dessa skillnader, t.ex. seminarier och Journal Clubs, varierar därför. Dock finns det engagerade handledare i alla miljöer, och bedömargruppen uppfattar att man vid lärosätet är medveten om utmaningen och strävar efter att erbjuda dynamiska och interaktiva forskarutbildningsmiljöer för alla sina doktorander.

Förutom kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap är den organiserade interaktionen mellan doktorander från de fyra olika inriktningarna begränsad, och detta anser bedömarna bör utökas. Vissa kurser och doktorandaktiviteter genomförs någon annanstans i landet eller internationellt, vilket utvidgar doktorandernas forskarutbildningsmiljö. Dessa möjligheter är dock beroende av handledarens goda vilja och möjlighet att finansiera resor, vilket delvis är möjligt genom universitetets försorg, där medel finns att söka. Aktiviteter som erbjuds till samtliga doktorander (exempelvis seminarier för att utveckla generiska färdigheter och ämnesspecifika kurser) medför möjligheter för doktorander att bygga upp nätverk med andra doktorander och främjar samarbete. Aktiviteterna sker oftast på svenska, och bedömargruppen ser gärna att flera engelskspråkiga aktiviteter anordnas.

Prefekten för institutionen ansvarar för arbetsmiljön och arbetar tillsammans med en arbetsmiljögrupp och med studierektor för att bevaka de forskarutbildningsmiljöer som doktoranderna befinner sig i.

Det verkar finnas svårigheter att engagera doktorander i institutions- och arbetsmiljöfrågor. En medarbetarundersökning har genomförts vartannat år sedan 2011.

Den sammantagna bedömningen är att förutsättningarna för doktoranderna att erhålla en bra forskarutbildningsmiljö är goda, trots de i vissa fall relativt små forskargrupperna.

Internt kvalitetsarbete

Bedömning med motivering: I den allmänna studieplanen tydliggör lärosätet vad som ska ingå i utbildningen. Både den allmänna studieplanen och de individuella studieplanerna uppdateras vid behov. Efter uppföljning av doktorandernas individuella studieplaner återkopplar studierektorn till handledarna och doktoranderna vid behov. De individuella studieplanerna är väldigt summariska och innehållet varierar mycket. Viktig information om exempelvis finansiering och etiska tillstånd skulle kunna inkluderas enligt bedömarna. Bedömargruppen anser vidare att en översyn av de individuella studieplanerna bör göras så att de kan användas för att tydliggöra om den planerade progressionen i forskarutbildningen sker. Bedömargruppen noterar att det saknas flera individuella studieplaner, trots att det enligt högskoleförordningen (6 kap. 29 §) ska upprättas en individuell studieplan för varje doktorand. Vidare noterar bedömarna att många individuella studieplaner är ofullständigt uppdaterade. Därmed anser bedömargruppen att lärosätet bör förbättra sitt uppföljningsarbete.

De flesta doktorander rekryteras inte i konkurrens, vilket beror på att merparten är kliniskt yrkesverksamma doktorander. Bedömargruppen anser att det finns svagheter i hur lärosätet säkerställer finansieringen fram till doktorsexamen, vilket innebär att många doktorander antas till

licentiatexamen. Doktoranderna antas vid ett antagningsmöte som genomförs två gånger per år, där en projektplan presenteras utifrån en given mall, och bedöms av en gruppering kallad PUK-fo (Projekt Utveckling Kvalitet-Forskning). Inga antagningsseminarier genomförs, vilket bedömaregruppen menar kan riskera att medföra en ofullständig bedömning av kvaliteten på doktorandens planerade forskarutbildning, särskilt med avseende på de individuella lärandemålen, hur måluppfyllelse ska nås och interaktionen med handledaren.

Halvtidsseminarier och slutseminarier fungerar som kontroller för att utvärdera progressionen inom forskarutbildningen, och externa forskare anlitas vid både halvtidsseminarier och vid disputationer. Utöver detta har studierektorn (utöver handledarna) en stor betydelse för utvärderingen av doktorandens progression inom forskarutbildningen, och detta kräver ett stort engagemang. Bedömaregruppen anser att detta är sårbart. Trots att det finns en handledarutbildningskurs är fortbildningsinsatser frivilliga och det finns inget system för bedömning av handledarens kvalitet och lämplighet, vilket är en svaghet. Det verkar vidare inte finnas någon strukturerad kvalitetssäkringsrutin för kurser eller andra utbildningsaktiviteter som berör doktorander.

Den sammantagna bedömningen är att det finns utrymme för vidareutveckling av kvalitetssäkringsinsatser inom forskarutbildningen vid lärosätet, men för tillfället så fungerar det mesta väl med det antal doktorander som omfattas. Vid utökning av antalet doktorander så kommer en sådan vidareutveckling av kvalitetssäkringsinsatserna att vara nödvändig.

Arbetslivsperspektiv

Bedömning med motivering: I självvärderingen, de individuella studieplanerna och i intervjuerna framträder ett svagt arbetslivsperspektiv. Trots en gemensam kurs Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap och en allmän inbjudan till seminarier framträder två olika forskningsmiljöer, en vid universitetet och en inom landstinget. Ett fåtal av doktoranderna undervisar. Av självvärderingen framgår inte hur man arbetar med det omgivande samhället. De doktorander som är anställda inom landstinget erhåller med automatik arbetslivsinfluenser från hälso- och sjukvården men inget utöver landstingsvärlden. Övriga doktorander får själva finna kontaktvägar.

Dock arbetar lärosätet aktivt med att synliggöra olika vägar in till doktorandstudier, såväl från akademien som från arbetslivet, vilket är bra. Särskilt positivt enligt bedömarna är att man vid urvalet av doktorander lägger särskild vikt vid längre och självständig yrkesverksamhet av relevans för ämnet.

Av självvärderingen framgår att karriärplaneringen till största del sker inom forskargrupperna samt inom forskarmiljön och att detta fungerar väl. Vid intervjuerna framkom att universitetet har ett karriärcentrum, men att detta enbart är till för studenter på grundutbildningsnivå, vilket bedömarna tycker är olyckligt. Bedömaregruppen anser att lärosätet bör utreda möjligheterna att utöka Karriärcentrums uppdrag. Forskarutbildningen är en förberedelse för arbetslivet och det finns sannolikt behov av att diskutera olika karriärvägar även för dem som befinner sig inom landstingsvärlden.

I självvärderingen och vid intervjuerna framgår att man från lärosätets sida är medveten om att arbetet med frågor som rör arbetslivsperspektivet bör stärkas, vilket bedömarna anser vara positivt.

Den sammantagna bedömningen är att det finns utrymme för lärosätet att arbeta på ett mer strukturerat sätt för att stärka och utveckla arbetslivsperspektivet.

Doktorandperspektiv

Bedömning med motivering: Under arbetet med självvärderingen hade lärosätet en läsgrupp med fyra doktorander som oberoende av varandra gav synpunkter på självvärderingen.

Av självvärderingen framgår att de flesta av doktoranderna är anställda inom Region Örebro län, och rekryteras till projekt och inte i konkurrens med andra. En del doktorander är anställda av Örebro universitet och antas i konkurrens med andra. Det fanns ingen uppgift gällande utländska doktorander anställda vid andra lärosäten.

En vanlig finansieringsmodell som tillämpas på lärosätet där doktoranden först antas som licentiand kan leda till onödig oro och stress och förhindrar en långsiktig planering av forskarutbildningen.

Av intervjuerna framkom att flera kurser endast ges på svenska. Eftersom flera doktorander inte är svensktalande anser bedömargruppen att fler kurser borde anordnas på engelska. Vidare anser bedömarna att utbudet av ämnesspecifika kurser vid lärosätet är begränsat.

Bedömargruppens uppfattning är att doktoranderna generellt har en bra forskarutbildningsmiljö, och blir väl omhändertagna av både institutionen och handledarna. Dock kan det vara en nackdel att de forskargrupper som doktoranderna befinner sig i har begränsad storlek i några fall, vilket innebär att dessa doktorander kan bli alltför beroende av sina handledare.

I enlighet med högskoleförordningen framgår rutiner för handledarbyte i självvärderingen. Då doktoranderna har två, och i många fall även tre handledare underlättas handledarbyte vid behov. En förutsättning är att tilltänkt huvudhandledare har kompetens motsvarande minst docent.

I den så kallade Springlife-utvärderingen (som bland annat mäter den fysiska och psykosociala miljön) ingår alla doktorander som är anställda vid lärosätet.

Doktorandrepresentation i beslutande organ uppmuntras av lärosätet, men man har haft svårt att rekrytera doktorandrepresentanter. Doktoranderna är informerade om hur de kan lyfta ärenden inom verksamheten, och prefekt, studierektor och handledare är tillmötesgående.

Den sammantagna bedömningen är att doktoranderna har bra möjligheter att bedriva sin forskarutbildning i goda forskarmiljöer.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget anser bedömarna att forskarutbildningen i medicinsk vetenskap vid Örebro universitet är av god kvalitet och förutsättningar finns att ytterligare stärka forskarutbildningen om bedömargruppens och lärosätets egna observationer hanteras i framtida utvecklingsarbeten.

Det finns ett system med bland annat externa granskare vid halvtids- och slutseminarier för att säkerställa att doktoranderna ska nå bred kunskap och förståelse inom forskningsområdet och för

deras tillämpning av vetenskaplig metodik inom forskningsområdet. Däremot bör rutinerna för att säkerställa doktorandernas måluppfyllelse utvecklas på ett mer strukturerat sätt.

Den obligatoriska kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap som ges av lärosätet är av stor betydelse för att doktoranderna ska kunna utveckla färdigheter och förmågor att bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar.Handledningen, där handledare och doktorand planerar projektet som helhet och de delprojekt som ingår, inom givna tidsramar, anser lärosätet vara ett viktigt stödande moment. Bedömargruppen anser att lärosätet lägger för mycket vikt vid kursen Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap, och att lärosätet bör utarbeta rutiner för hur adekvat och likvärdig handledning för alla doktorander säkerställs. I övrigt anser bedömargruppen att det finns tillräckligt med resurser och träningsmoment för att doktoranderna ska kunna uppnå förmåga att planera och bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar, presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i olika sammanhang samt bidra till samhällets utveckling.

Doktoranderna tränas och bedöms genom hela utbildningen för att säkerställa att de uppnår intellektuell självständighet, förmåga att visa vetenskaplig redlighet, förmåga att göra forskningsetiska bedömningar samt när fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, och om dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används. Lärosätet lyfter framför allt fram handledningen som viktig för att doktoranderna ska nå dessa mål. Bedömargruppen anser att det finns tillräckligt med aktiviteter där doktoranderna tränas för att nå dessa mål. Lärosätet rekommenderas dock att utarbeta rutiner för att säkerställa att doktoranderna når dessa mål.

Forskarutbildningsmiljöns omfattning och kvalitet är väl tillgodosedda. Det finns, trots att flera forskargrupper är relativt små, goda möjligheter för doktorander vid lärosätet att erhålla en god forskarutbildningsmiljö. Strukturerade aktiviteter, med syfte att öka den kritiska massan vid forskarutbildningskurser och andra aktiviteter, rekommenderas.

Bedömargruppen anser att det finns utrymme för vidareutveckling av internt kvalitetsarbete inom forskarutbildningen vid lärosätet. För tillfället fungerar det mesta väl eftersom kvalitetsarbetet går att överblicka med det antal doktorander som omfattas. Om det sker en utökning av antal doktorander så kommer en förbättring av strukturen på det interna kvalitetsarbetet att vara nödvändig.

Lärosätet bör arbeta på ett mer strukturerat sätt för att stärka och utveckla arbetslivsperspektivet och speciellt för doktorander utan extern arbetsgivare kan karriärplaneringen underlättas.

Bedömningen är att doktorandperspektivet är tillgodosett i utbildningen och att doktoranderna har bra möjligheter att bedriva sin forskarutbildning i goda forskarmiljöer. Dock rekommenderas att fler kurser anordnas på engelska.

Den sammantagna bedömningen är att utbildningen håller en hög kvalitet.

2016-04-11

Örebro universitets kommentarer till yttrandet gällande utbildning på forskarnivå i medicinsk vetenskap. [Universitetskanslersämbetet, reg.nr 411-00085-15]

Vi uppfattar att yttrandet till övervägande delen är i överensstämmelse med de underlag vi lämnat i form av självvärdering, lärosätessamtal, tabellmaterial, ASP och ISP. I bedömargruppens yttrande framgår inte tydligt från vilket av de olika underlagen uppgifterna kommer varför det inte alltid är så lätt att bedöma bedömargruppens yttrande där vi uppfattar att det finns smärre sakfel. Vi vill förtydligande på följande punkter:

- Sid 1, första stycket. ”Ämnesspecifika kurser som genomförs på sjukhuset är dock oftast på svenska”.

Vi förstår inte vilka kurser som avses och kan inte finna något i självvärderingen, ASP eller vid lärosätessamtalen som uttrycker detta. Kurser ges av universitetet och om kurserna är förlagda till sjukhuset är det troligen av lokalmässiga skäl. Möjligtvis kan det avse vissa kurser som har tillgodoräknats för enskilda doktorander.

Vi är också tveksamma till att bedömargruppen i stor utsträckning använder begreppet ”sjukhuset”. I självvärderingen skriver vi genomgående ”Region Örebro län” (som ersätter det tidigare Örebro läns landsting). Även om merparten av våra externfinansierade doktorander finns på universitetssjukhuset i Örebro (USÖ) så har vi doktorander från hela Region Örebro län, andra sjukhus/landsting/regioner och från andra lärosäten.

- Sid 1 andra stycket, sista två raderna. ”Det är huvudhandledarens roll att kvalitetsgranska kurserna och dess relevans för doktorandernas utbildning.”.

Stämmer delvis men vi lägger också ett stort ansvar hos de inriktningsansvariga och den som prefekten utsett för att besluta om tillgodoräknande (enligt delegationsordningen), som granskar och slutligen godkänner att kurserna får tillgodoräknas och räknas in den enskilde doktorandens forskarutbildning¹.

- Sid 2 första raden (och på några fler ställen i yttrandet). Bedömargruppen använder återkommande benämningen ”introduktionskursen” för den kurs som heter ”Allmänvetenskaplig forskningsmetodik i medicinsk vetenskap, 15 hp”. Kursen är till sin natur en introduktion i medicinsk vetenskap. Dess syfte är bl.a. att doktoranderna ska examineras på de mål/delmål som inte alltid tydligt framgår av avhandlingsarbetet som huvudsakligen examineras vid disputationen. Det är t.ex. en bred kunskap och förståelse för forskningsområdet och vetenskaplig metodik inom detta (medicinsk vetenskap i ett bredare perspektiv). Det var dessa mål/delmål som företrädesvis fanns med i frågorna i självvärderingen.

---

¹ Regler för detta finns samlat i ”Regelhandboken” sid 31-31. <https://www.oru.se/utbildning/utbildning-pa-forskarniva/doktorand/>

- Sid 2 andra stycket. Där står det: "Lärosätet framhåller dock att efter en planerad revidering av den allmänna studieplanen kommer kontrollen av att doktoranderna håller tidsramarna att systematiseras ...". Samma sak återfinns sist i tredje stycket på samma sida.

Det torde vara ett missförstånd. I nuläget finns inga planer på att revidera den allmänna studieplanen där det framgår hur måluppfyllelse ska ske. Däremot pågår en revidering av mallen för den individuella studieplanen (ISP) för att uppföljning och kontroll av den enskilde doktorandens måluppfyllelse, vilket bl.a. avser tidsramarna, ska säkras.

- Sid 4 fjärde stycket och sid 6 tionde stycket. Där står det (på sidan 4) att "medarbetarundersökningen ... görs årligen, men den berör bara heltidsdoktorander vid lärosätet".

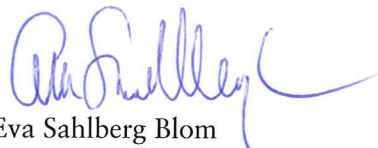
I självvärderingen står det att medarbetarundersökningen har genomförts vartannat år och att de doktorander som är anställda (oberoende av anställningsgrad) har deltagit i denna (sid 8, andra stycket i självvärderingen). Det betyder att den önskan som bedömargruppen uttrycker på sidan 6 redan är uppfylld, nämligen att doktorander med delad anställning deltar i medarbetarundersökningen.

- Sid 6 fjärde stycket. Där står att "Doktoranderna hade inte haft någon del i skrivandet av självvärderingen vilket bedömargruppen gärna hade sett".

Detta stämmer inte. Vi hade en "läsgrupp" med fyra doktorander som läste självvärderingen, oberoende av varandra, och sedan gav synpunkter på denna. I självvärderingen eller lärosätetsintervjun efterfrågades inte information om själva processen i arbetet med utvärderingen varför detta inte framkommit tidigare.

Kerstin Nilsson
Dekanus för Fakultetsnämnden för medicin och hälsa

Eva Sahlberg Blom
Rektors rådgivare och kvalitetssamordnare